

2. Základní aspekty podnikání

Podnikání, podnikatel

Podle **§ 420 Nového občanského zákoníku** je podnikání definováno

Kdo **samostatně** vykonává **na vlastní účet a odpovědnost** výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak **soustavně za účelem dosažení zisku**,

Samostatnost znamená, že osoba, která činnost provozuje, může sama rozhodovat o době a místě výkonu činnosti a organizaci práce podle své vlastní svobodné úvahy a volby. Dále musí finančně sama zajišťovat chod podnikání a sama čerpat a rozhodovat o použití zisku z činnosti. Pokud činnost nevykazuje tyto vlastnosti, nejedná se o samostatnou činnost, ale může naplňovat charakteristiku nezákonného **švarcsystému**.

Podnikatel provádí svoji činnost pod **vlastním jménem** a je-li zapsán do obchodního rejstříku, pod názvem firmy. Tím vystupuje z anonymity a osoby, které jednájí podle jeho pokynů, musí jednat jeho jménem nebo jménem firmy. Nelze tedy **podnikat** na účet někoho jiného.

Vlastní odpovědnost je důležitým rysem **podnikání**, nelze se zbavit rizika a odpovědnosti vyplývající z podnikání. Podnikatel – fyzická osoba **odpovídá za veškeré závazky vyplývající z jeho podnikání** celým svým majetkem. To znamená, že nejen obchodním, ale i majetkem určeným pro vlastní potřebu. Slovo „odpovídá“ má v této souvislosti tvrdší význam, než slovo ručí. Např. společníci společnosti s ručením omezeným za závazky společnosti pouze ručí, a to pouze do výše svých nesplacených vkladů. Společnost s.r.o. za své závazky potom ručí prvotně celým svým základním jměním.

Soustavná činnost neznamená činnost nepřetržitou, ale takovou, která je vykonávána s vidinou, že bude vykonávána i nadále. Nesmí se jednat o činnost náhodnou, nahodilou nebo příležitostnou – ta není podnikáním.

Za soustavnou činnost však lze považovat i to, když je **podnikatel** zaměstnán a podniká pouze ve svém volném čase nebo podniká pouze v určité roční době. **Podnikáním** je i činnost prováděná několikrát do roka s úmyslem ji opakovat.

Dosažení zisku je hlavním **cílem podnikatelského snažení**. Za **podnikání** se obecně považuje i to, když hospodaření skončí ztrátou, nelze z toho však vyvozovat, že právě ztráta je smyslem podnikání. Smyslem je neustálý růst hodnoty firmy a to bez dosahovaných zisků není možné. Pokud není vaším úmyslem dosahovat zisku, nejedná se o podnikání.

Za podnikatele se považuje každá osoba zapsaná v obchodním rejstříku. Podnikatelem je i fyzická osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné podobné oprávnění.

Podnik (obchodní závod)

organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu:

- **hmotné složky** (movité a nemovité věci)
- **osobní složky** (podnikatel, jeho personální struktura, kvalifikační úroveň zaměstnanců)
- **nehmotné složky** (práva a jiné majetkové hodnoty, např. ochranné známky, obchodní jméno, pohledávky, kontakty na klienty, obchodní pověst, apod.)

Obchodní firma je jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku. Podnikatel nesmí mít víc obchodních firem

PO – název, právní forma

FO – jméno a příjmení

Jednání jménem podniku

- za právnickou osobu jedná její **statutární orgán** za fyzickou osobu **majitel**
- **zmocněnec** na základě plné moci
- **prokurista**, který je povinně zapsán v obchodním rejstříku, Prokurou zmocňuje podnikatel prokuristu ke všem právním jednáním, k nimž dochází při provozu obchodního závodu. Prokuru může udělit jenom podnikatel zapsán v obchodním rejstříku. Jiný subjekt prokuru udělit nemůže. Prokuru lze udělit pouze fyzické osobě.
- **zaměstnanec** může jednat jen v rozsahu, který je obvyklý v jeho pracovním zařazení nebo funkci.

Právní formy podnikání

Mezi základní právní formy podnikání patří fyzická a právnická osoba.

Fyzická osoba – živnost

Fyzickou osobou je občan, který si vyřídí živnostenský list a splní další podmínky pro podnikání vyplývající ze živnostenského zákona, daňových zákonů, zákonů o důchodovém, sociálním a zdravotním pojištění apod. Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku. Živnostník vystupuje pod svým jménem a ručí za své podnikatelské aktivity celým svým majetkem.

Živnostenský zákon dělí živnosti především podle podmínek získání **živnostenského oprávnění** na dvě skupiny:

Živnosti ohlašovací

Oprávnění provozovat ohlašovací živnost vzniká podáním písemného ohlášení na předepsaném tiskopise u příslušného živnostenského úřadu. Vznik živnostenského oprávnění u těchto živností nevyžaduje souhlas či rozhodnutí živnostenského úřadu. Pokud začínající **podnikatel** splní všechny podmínky stanovené zákonem pro danou živnost, může živnost provozovat ještě předtím, než mu bude vydán živnostenský list.

Podle podmínek, které musí ohlašovatel při **ohlášení živnosti** splňovat, zejména podle požadované odborné způsobilosti, se rozlišují tři druhy ohlašovacích živností:

- řemeslné – odborné vzdělání v příslušném oboru (pekařství, zednictví, hostinská činnost atd.)
- vázané – odborná způsobilost (oční optika, účetnictví)
- volná – pouze všeobecné podmínky (plnoletost, svéprávnost, bezúhonnost) – maloobchod, ubytovací služby, překladatelství

Koncesované živnosti

Mohou být provozovány výhradně na základě státního povolení - koncese. Oprávnění provozovat živnost tu vzniká až dnem doručení koncesní listiny, již byla koncese udělena. Na vydání **koncesní listiny** není právní nárok, její vydání může být při existenci zákonných důvodů žadateli odepřeno. Mezi koncesované živnosti jsou řazeny zásadně obory, u kterých je riziko ohrožení života, zdraví, majetku a zákonem chráněných veřejných zájmů zvláště vysoké – (silniční motorová doprava, cestovní kancelář, ostraha majetku, pohřební služba)

Zvláštním druhem živnosti jsou živnosti provozované průmyslovým způsobem, tzv. **průmyslové živnosti**.

Právnícká osoba – obchodní korporace

Právnícké osoby jsou definovány Zákonem o obchodních korporacích jako **obchodní korporace**.

Zahájení podnikání je dvoustupňové:

- založení – sepsáním společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny
- vznik - zápisem do Obchodního rejstříku

Přeměny společnosti:

- fúze – sloučení firem
- rozdělení

Ukončení podnikání:

- zrušení
 - s likvidací – neexistuje právní nástupce
 - bez likvidace – existuje právní nástupce
 - řešením úpadku (konkurz, reorganizace)
- zánik – výmaz z Obchodního rejstříku

Osobní společnosti:

Veřejná obchodní společnost – v.o.s.

- založení: minimálně dvě osoby.
- základní kapitál: není stanoven.
- ručení majetkem: osoby ručí svým majetkem (neomezeně a solidárně).
- orgány – všichni společníci
- rozdělení zisku – rovným dílem mezi společníky

Veřejná obchodní společnost **nepodává daňové přiznání. Každý společník už si svůj podíl na zisku daní sám** ve svém daňovém přiznání k dani z příjmů

Pokud by společníkem byla právnícká osoba, o podíl na zisku by navýšila svůj základ daně v přiznání k dani z příjmů právnických osob.

Komanditní společnost – k.s.

- založení: dva a více společníků – komplementáři a komanditisté
- základní kapitál: vkládá komanditista v minimální výši 5 000 Kč.
- ručení majetkem: komanditisté ručí do výše vkladu, komplementář ručí celým svým majetkem.
- orgány: společnost vedou komplementáři

- rozdělení zisku - dělí se mezi společnost a komplementáře na polovinu. Komplementáři si část zisku rozdělí rovným dílem a svůj **podíl na zisku si daní sami** ve svém daňovém přiznání k dani z příjmů. Část zisku, která připadla společnosti, se po zdanění rozdělí mezi komanditisty v poměru jejich podílů. Ztrátu komanditisté nenesou. Společenská smlouva může určit, že komanditisté ručí za dluhy společnosti do výše určené částky, tzv. komanditní sumy. Komanditní sumu nelze sjednat nižší, než kolik činí vklad komanditisty.

Kapitálové společnosti:

Společnost s ručením omezeným – s.r.o.

- založení: fyzickými nebo právnickými osobami (i jen 1 osoba).
- základní kapitál: min. 1 Kč.
- ručení majetkem: společnost ručí veškerým majetkem, společník do výše nesplaceného vkladu.
- orgány: valná hromada – nejvyšší orgán, statutární orgán – jednatel či jednatelé, kontrolní orgán – dozorčí rada
- rozdělení zisku – zisk po zdanění (19% DPPO) se rozdělí mezi společníky v poměru jejich podílů. Z podílu na zisku odvede společnost 15% srážkovou daň.

Akiová společnost – a.s.

- založení: jeden zakladatel nebo více zakladatelů.
- základní kapitál: rozvržený na určitý počet akcií o určité jmenovité hodnotě minimálně 2 000 000 (80 000 €)
- ručení majetkem: celým svým majetkem, akcionáři neručí za závazky společnosti.
- orgány: dualistický systém - nejvyšší orgán - valná hromada, statutární orgán – představenstvo, kontrolní orgán – dozorčí rada; monistický systém: správní rada (jmenuje statutárního ředitele)
- rozdělení zisku – dividendy
- práva akcionáře – podílet se na řízení, na zisku, na likvidačním zůstatku

Družstvo

- založení: minimálně 3 osoby.
- popis: společenství neuzavřeného počtu osob založené za účelem podnikání nebo zajišťování hospodářských, sociálních nebo jiných potřeb svých členů
- základní členský vklad je pro všechny stejný
- ručení majetkem: družstvo ručí celým svým majetkem, členové neručí za závazky družstva
- orgány: členská schůze, představenstvo, kontrolní komise (do 50 členů může být jen předseda družstva)

Příklady:

Veřejnou obchodní společnost založili 3 společníci - 1 právnická osoba a 2 fyzické osoby

Výnosy	5 518 720
Náklady	2 648 560
Hospodářský výsledek	2 870 160
Podíl PO (1/3)	956 720
Základ daně (zaokrouhleno na 1 000 dolů)	956 000
Daň (19%)	181 640
Disponibilní zisk (podíl - daň)	775 080
Podíl FO	956 720
Základ daně (zaokrouhleno na 100 dolů)	956 700
Daň (15%)	143 505
Disponibilní zisk	813 215

**Komanditní společnost založili 2 komplementáři -
1 PO a 1 FO a 3 komanditisté**

Vklad komanditisty A	60 000
Vklad komanditisty B	80 000
Vklad komanditisty C	30 000
Základní kapitál	170 000

Výnosy	3 570 000
Náklady	2 210 000

Hospodářský výsledek (zisk)	1 360 000
------------------------------------	------------------

Komplementáři (polovina zisku) 680 000

Podíl PO (1/2)	340 000
Základ daně	340 000
Daň (19%)	64 600
Disponibilní zisk	275 400
Podíl FO (1/2)	340 000
Základ daně	340 000
Daň (15%)	51 000
Disponibilní zisk	289 000

Společnost (polovina zisku) 680 000

Základ daně	680 000		
Daň (19%)	129 200		výplata
Disponibilní zisk	550 800		čistého
		daň 15%	podílu
Podíl komanditisty A (6)	194 400	29 160	165 240
Podíl komanditisty B (8)	259 200	38 880	220 320
Podíl komanditisty C (3)	97 200	14 580	82 620

Disponibilní zisk společnosti/počet podílů * podíl komanditisty	
550 800/17*6 NEBO 550 800/170 000*60 000	

Společnost s ručením omezeným založilo 5 společníků

Vklad společníka A	20 000
Vklad společníka B	35 000
Vklad společníka C	15 000
Vklad společníka D	50 000
Vklad společníka E	30 000
Základní kapitál	150 000

Výnosy	3 517 220
Náklady	2 568 117

HV	949 103
-----------	----------------

Základ daně	949 000
Daň (19%)	180 310
Disponibilní zisk	768 793

Zisk k rozdělení (rozhodnutí valné hromady) 450 000

		daň 15%	čistý podíl
Podíl společníka A	60 000	9 000	51 000
Podíl společníka B	105 000	15 750	89 250
Podíl společníka C	45 000	6 750	38 250
Podíl společníka D	150 000	22 500	127 500
Podíl společníka E	90 000	13 500	76 500

